

різних спеціальностей, виявив, що стимулюванню творчої професійної активності студентів, майбутніх реабілітологів, при вивченні дисципліни «Лікувальний масаж» буде сприяти метод мозкової атаки в межах проведення ділової гри.

2. Практичні заняття з лікувального масажу, що проводились в межах сценарію ділової гри із застосуванням методу мозкової атаки, сприяють скороченню часу прийняття вірного рішення щодо складання диференційованої методики лікувального масажу при певному захворюванні. Вони підвищують рівень професійної підготовки майбутніх фахівців реабілітологів у галузі лікувального масажу і формують готовність до самостійної діяльності на робочому місці.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Планується використання результатів даного дослідження у навчальному процесі з вивчення інших засобів фізичної реабілітації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булка Н.І. Креативність і соціальна компетентність / Н.І. Булка // Практична психологія та соціальна робота. – № 10. – 2001. – С. 46-49.
2. Дубасенюк О.А. Інноваційні навчальні технології – основа модернізації університетської освіти // Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін: Зб. наук.-метод. праць / За ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004. – С. 3-14.
3. Єфіменко П.Б. Педагогічні умови забезпечення різнорівневої професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури: дис... канд. пед. наук.: 13.00.04 / Харківський державний пед. ун-т. ім. Г.С. Сковороди. – Х.: 2003.- С. 86-184.
4. Єфіменко П.Б. Розвиток професійної компетентності студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту на практичних заняттях зі спортивного масажу / П.Б. Єфіменко // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фіз. культ. і спорт).- вип. 3К (45) 14.- К.: Вид-во ім. М.П. Драгоманова, 2014.- С. 72-77.
5. Kanishcheva O.P. Masazh ta inshi zasobi vidnovlennya pratsezdatsnosti organizmu studenta: navchal'niy posibnik / O.P. Kanishcheva. – Kh.: KhNADU, 2014. – 124s.
6. Koval'chuk G.O. Aktivizatsiya navchannya v ekonomichniy osviti: Navch. posibnik / G.O.Koval'chuk. - 2-ge vid., dop. - K.: KNEU, 2003. - 298 s.
7. Pidkopay D.O. Pidgotovka sportyvnoho masazhysta: navchal'niy posibnik / D. Pidkopay.Kharkiv:KhDAFK,2005. – 104 s.
8. Rudenko R.Є. Vplyv vidnovnoho masazhu na spetsial'nu pratsezdatsnist' kvalifikovanykh bortsiv ta vazhkoatletiv u peredzmagal'nomu mezotsikli: avtoref. dis. na zdobuttya stupenya kand. nauk z fizichnoho vikhovannya ta sportu: spets. 24.00.01 «Olimpiys'kiy i profesiyinyy sport» / R.Є. Rudenko. L'viv, 2006. – 20 s.
9. Rudenko R.Є. Metodologichni aspekty vykladannya distsipliny «Masazh» u vishchikh navchal'nykh zakladakh fizychnogo vikhovannya i sportu z urakhuvannyam osvith'o-kvalifikatsiyynogo rivnya studentiv / Romana Rudenko // Fizychna kul'tura, sport ta zdorov'ya natsii: zb. nauk. pr. Vinnitsya, 2011, – Vip. 12, t. 1, – S. 332 – 337.
10. Starikov P. A. Pikoverye perezhivaniya i tekhnologii tvorchestva: uchebnoe posobie. — Krasnoyarsk: filial NOU VPO «Sankt-Peterburgskiy institut vneshneekonomicheskikh svyazey, ekonomiki i prava» v g. Krasnoyarske, 2011. – 92 s.

УДК: 371.134

Жигадло Г. Б.

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

ОСНОВНИ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНИХ ІГОР В УМОВАХ СВІТОВИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У даній статті висвітлено напрями використання історичного досвіду професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивних ігор.

Ключові слова: *фізична культура, освіта, професійна підготовка, методична підготовка, нормативні документи.*

Жигадло Г.Б. Основные направления использования исторического опыта подготовки будущих учителей физической культуры к организации спортивных игр в условиях мировых интеграционных процессов. *В данной статье освещены направления использования исторического опыта профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры к организации спортивных игр.*

Ключевые слова: *физическая культура, образование, профессиональная подготовка, методическая подготовка, нормативные документы.*

Zhygadlo G.B. The main directions of use of the historical experience of professional training of future teachers of physical culture to organization of sports games in terms of the global integration processes. *This paper focuses on areas of historical experience of professional training of future teachers of physical culture to organization of sports games. Content-procedural analysis of methodological training as a componental part of professional training in the integration process allowed to justify such creative use of educational achievements of national school: the updating curriculum based on the transition to multi teacher training; the creation the system of methodical preparation of teachers of physical education in every kind of university; the application of integration ideas in a return to the personal experience of teaching training generalist staff; the establishment of a regional university research and teaching facilities; the development of flexible variable degree programs prepare teachers. Prior to the higher education of Ukraine was outlined the problem on the one hand, the inheritance and saving all of the achievements of the Soviet education system, which in certain periods of its history was one of the leading in the world, and on the second, - the inclusion to the national education system of the best practices of other countries. Successful resolution of these problems is*

possible only at the request of the most objective analysis and generalization of national historical experience, rationale of its use in modern higher educational institutions.

Key words: *physical education, education, professional training, methodical preparation, regulations.*

Постановка проблеми. Система освіти України перебуває в такому стані, який не задовольняє вимог держави до рівня підготовки педагогічних працівників. Криза в освітній галузі проявилася у невідповідності знань випускників ВНЗ суспільним потребам, світовим стандартам, інтересам особистості. Йдеться про синтез національних традицій педагогіки, науки, освіти. Проголошення незалежної держави суттєво вплинуло на модернізацію системи фізкультурної освіти. Проте розвиток фізичної культури й спорту в Україні характеризується загальними проблемами, пов'язаними з умовами існування суспільства: відбувається скорочення мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл, кількості національних змагань і навчально-тренувальних зборів; спостерігається перехід висококваліфікованих фахівців, в інші сфери діяльності або їх виїзд за межі держави. Дані проблеми потребували негайного рішення.

Аналіз останніх досліджень. Так, у Законі «Про освіту» (1991 р.) велику увагу було відведено вищій освіті, яка забезпечує фундаментальну, професійну та практичну підготовку, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх інтересів і здібностей, удосконалення наукової та професійної перепідготовки й підвищення їх кваліфікації. Серед основних принципів – демократизм освіти, її гуманізм, органічний зв'язок із національною історією, культурою, традиціями [4]. Таким чином, основними завданнями освіти було визнано не лише задоволення потреб держави у висококваліфікованих кадрах для всіх галузей народного господарства, забезпечення його сучасними науковими розробками, але й переорієнтація всієї системи на національний шлях розвитку та збереження її такою для майбутніх поколінь. Законом «Про освіту» також передбачався перехід вищої школи України до ступеневої підготовки спеціалістів, що було схвалено як новацію у відтворенні славетних історичних традицій української освіти; було затверджено Програму розвитку народної освіти України на перехідний період (1991-1995 рр.), яка передбачала розробку понад 150 підзаконних актів для забезпечення самостійного функціонування освітньої системи в умовах незалежності, в тому числі – понад 50 законів, указів Президента, різних постанов, які створили юридичну базу для розвитку фізичної культури [3, с. 5]. Це дає підстави стверджувати про плідну роботу та зацікавленість керівних органів країни в оновленні вищої педагогічної школи та розбудові національної системи освіти.

Метою статті є: науково-теоретичне обґрунтування напрямів використання історичного досвіду професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до організації спортивних ігор.

Завдання роботи: здійснити на основі системно-історичного та порівняльного підходів аналіз вітчизняної й зарубіжної літератури, законодавчої та нормативної бази. обґрунтувати перспективні напрями використання прогресивних ідей національного досвіду в сучасних умовах наближення української освітньої галузі до світових стандартів.

Виклад основного матеріалу. Важливою подією в житті освітян стало проведення в грудні 1992 року Всеукраїнського конгресу педагогічних працівників (м. Київ), на якому було обговорено проект Державної національної програми „Освіта: Україна XXI століття”. У доповіді Міністра освіти П.М.Таланчука зазначалося, що сучасна система освіти охоплює більше 48 тисяч закладів та установ, у яких навчаються близько 15 млн. учнів та студентів, зайнято понад 2 млн. фахівців. Однак Українська держава отримала суперечливу освітню спадщину. З одного боку – це самовіддана праця, творчий ентузіазм, вагомий здобутки та інновації, з іншого – викривлена система державної освіти, що ігнорувала інтереси особистості; система, яка нівелювала, а той відкрито зневажала її національне підґрунтя, керувалася виробленими не в Україні правовими документами, навчальними планами, науково-методичною літературою тощо [2, с. 2]. Аналіз науково-методичної літератури, публікацій у періодичних виданнях дозволяє стверджувати, що перед вищою освітою України було поставлено завдання, з одного боку, успадкування й збереження всіх цінних надбань радянської системи освіти, яка в окремі періоди її історії була однією з провідних у світі, а з другого – включення до національної системи освіти кращого досвіду інших країн [10, с. 5]. Успішне вирішення цих завдань можливе лише на підставі звернення, максимально об'єктивного вивчення та узагальнення національного історичного досвіду, обґрунтування доцільності його використання в діяльності сучасних вищих педагогічних навчальних закладів. Утвердження правової бази для національної системи освіти України викликало реальні позитивні зрушення в системі вищої педагогічної школи. Так, починаючи з 1991-1992 н.р. колективами ВНЗ було розпочато роботу над реалізацією концепції ступеневої підготовки педагогічних кадрів. Важливою вважаємо проблему створення нових навчальних планів і програм, що дозволило оптимально поєднувати в навчально-виховному процесі вищих педагогічних навчальних закладів класичну спадщину й сучасні досягнення, національні історичні й культурні традиції та нові інформаційні технології.

Слід зауважити, що протягом 1993 року було затверджено цілу низку наказів, інструктивних листів та інших документів, що стосувалися практичної розбудови нової системи вищої освіти в Україні. Серед них – Програма, головною метою якої було визнано стратегічний розвиток освіти України на найближчі роки та на перспективу XXI століття, Положення про ступеневу систему освіти і Перелік напрямів вищої базової освіти та кваліфікаційних рівнів у навчальних закладах України, Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, інші [6]. Із розвитком молоді незалежної України перед вищою школою особливо гостро постала проблема вдосконалення роботи педагогічних ВНЗ щодо навчання та виховання вчительських кадрів нової генерації, які б мали високий рівень професіоналізму, творчої активності, відповідально ставилися до прогнозування своєї діяльності. Результати проведеного дослідження свідчать, що нарощення наукового й методичного потенціалу, а також матеріально-технічної бази ВНЗ, безперечно, позитивно вплинуло на рівень фахово-професійної підготовки майбутніх вчительських кадрів для національної школи. Крім того, така плідна робота педагогічних колективів вищих навчальних закладів сприяла «переростанню» ряду педагогічних інститутів в університети. Лише протягом 1993-1994 н.р. даний процес перетворення відбувся в Київському, Івано-Франківському, Луцькому, Одеському та Харківському педагогічних вузах. Тенденції вітчизняної університетської освіти – за переконаннями О.В.

Глузмана – обумовлені дією загальних закономірностей її становлення та функціонування, результатом розвитку освітніх систем в Україні та за кордоном. Це дозволяє прогнозувати у недалекому майбутньому розроблення інтегративних моделей університетської педагогічної освіти, а також функціонування її у вигляді науково-освітньо-методичних та науково-освітньо-виробничих центрів неперервної підготовки та перекваліфікації спеціалістів, у тому числі й педагогічного профілю [1, с. 169].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 18 травня 1994 року «Про перелік напрямів підготовки фахівців з вищою освітою за професійним спрямуванням», інструктивного листа Міністерства освіти «Про розробку освітньо-професійних програм вищої освіти за відповідним професійним спрямуванням» (1994 р.), Наказу Міністерства освіти України про введення «Переліку напрямів вищої базової освіти та кваліфікаційних рівнів у навчальних закладах України» (1994 р.) було запроваджено розроблення державних стандартів підготовки вчительських кадрів за відповідним освітньо-кваліфікаційними рівнями: молодший спеціаліст – бакалавр – спеціаліст – магістр. Названі документи узгоджуються з Міжнародною стандартною кваліфікацією професій (International Standard Classification of Occupation – ISCO), а також Міжнародною стандартною класифікацією освіти (International Standard Classification of Education – ISCED), що було закладено в основу класифікації за галузями знань і напрямками підготовки [4, с. 3]. Отже, розробка і впровадження ступеневої підготовки фахівців передбачає, з одного боку, наступність та обов'язкове врахування вимог освітньо-професійної програми кожного з відповідних рівнів, з іншого – тісний зв'язок зі змінами на ринку праці, прогнозованою сферою можливої професійної діяльності. Вхідження вітчизняної вищої освіти у світову спільноту вимагає приведення освітньо-професійних програм підготовки педагогічних кадрів, методів оцінювання знань студентів та системи побудови навчальних програм у відповідність з аналогічними зарубіжними стандартами. Мається на увазі врахування вимог Європейської кредитної перевідної системи (ECTS), яка базується на таких принципах:

- чіткість, простота сприйняття, достатність розуміння навчальної діяльності закладами освіти (transparancy);
- простота переходу студентів в інші заклади освіти (student mobility);
- академічне розпізнавання, визнання (Academic recognition).

Тенденції трансформації, інтеграції та глобалізації освітніх систем різних країн простежується в документах міжнародних організацій освітан на західноєвропейському рівні – Асоціації підготовки вчителів у Європі, Європейській асоціації вчителів, Європейського відділення Міжнародної федерації профспілок працівників освіти. Серед головних завдань вони виокремлюють взаємовизнання дипломів і професійних кваліфікацій, забезпечення навчання й стажування учнів, студентів, вчителів та адміністрації за кордоном, розширення соціально-правової бази для працевлаштування вчителів в інших державах – членах Європейського союзу [8, с. 152]. Таким чином, підготовка вчителів фізичного виховання у різних країнах світу (досліджуваний її напрям включно) залежить від типу навчального закладу, що забезпечує середню або вищу педагогічну освіту, змісту, форм і методів організації в ньому навчально-виховного процесу. Заслуговує на увагу розвиток у країнах Заходу технології навчання, структурування, принципів організації та адміністрування навчальної діяльності вузів. Це, насамперед, розробка нових програм підготовки спеціалістів (у тому числі – індивідуальні навчальні плани і програми), організація самостійної роботи студентів та їх самоосвіта, розвиток післядипломної освіти (в тому числі завдяки розвитку мережі приватних навчальних закладів), впровадження у навчально-виховний процес нових інформаційних технологій, рейтингової оцінки знань тощо [7, с. 10-11].

Забезпечення умов для мобільності студентів в Україні актуалізується з прийняттям Болонської конвенції. До основних факторів, що впливають на мобільність студентів ВНЗ нашої держави є: надання їм допомоги в отриманні віз для навчання, забезпечення інформацією про умови навчання у вищих навчальних закладах України та інших країн, підтримка МОНУ мобільності навчання українських студентів у закордонних ВНЗ через відповідну систему грантів, узгодження навчальних планів і програм підготовки фахівців відповідних напрямів, розширення взаємного обміну студентами між ВНЗ України та Європи. Найбільш популярними в Україні є освітні програми ДААД (Німеччина), ОАД (Австрія), TEMPUS (ЄС). [5, с. 15]. Розуміння об'єктивної необхідності та важливості вивчення міжнародного досвіду, створення умов для реалізації спільних програм ЮНЕСКО і регіональних об'єднань в культурно-освітній сфері сприяли розширенню вузівського арсеналу активних методів навчання. Підсумовуючи, можна констатувати, що об'єктивна оцінка досвіду зарубіжних країн сприяла створенню принципово нової моделі вітчизняної підготовки педагогічних працівників, удосконаленню функціональної системи на основі світових досягнень науки та педагогічної практики.

ВИСНОВКИ. Змістовно-процесуальний аналіз методичної підготовки як складової професійної підготовки в умовах інтеграційних процесів дозволив обґрунтувати такі перспективи творчого використання здобутків національної педагогічної школи: оновлення навчальних планів і програм на основі переходу до багатоступеневої підготовки педагогічних кадрів; створення в кожному ВНЗ своєрідної системи методичної підготовки вчителів фізичного виховання; застосування ідей інтеграції в умовах повернення до власного досвіду підготовки вчительських кадрів широкого профілю; створення на базі ВНЗ регіональних науково-методичних комплексів; розроблення гнучких варіативних освітніх програм підготовки педагогічних працівників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глузман А.В. Профессиональная педагогическая подготовка студентов университетов: Теория и опыт исследования: Монография. – К.: Поисково-издательское агентство, 1998. – 252 с.
2. Доповідь Міністра освіти П.Таланчука на I з'їзді педагогічних працівників України // Рідна школа. 1993 № 2. – С. 2-8.
3. Закон України „Про вищу освіту” // Освіта України. – № 17. – 26 лютого 2002. – С. 2-8.
4. Закон України „Про освіту”. Педагогічна газета України „Освіта”. – 1991. – 25 червня.
5. Основні засади розвитку вищої освіти України. – Частина 3 / За ред. С.М.Ніколаєнка. Упорядники: Спелко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грузинко В.В., Бабин І.І. – Тернопіль: вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2006. – 180 с.
6. Pologennya pro stupenevu systemu osvity v Ukraini: Nakaz Minosvity Ukrayiny № 311 vid 21.08.93 r. – К., 1993.
7. Pro perelik napryamiv pidgotovky fahivtciv z vyschoyu osvitoyu za profesijnym spryamuvannjam, spetsialnostej riznyh kvalifikacijnyh rivniv ta robitnychih profesij: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 18.05.1994 r. – К., 1994.

8. Puhovska L.P. Tendenciyi rozvytku systemy pidgotovky vchyteliv u Yevropi // Pedagogika i psyhologiya. – 1994. – № 3-4. – S. 144-152.
9. Stetar Goezeph Onovlennya ta reformy vyschoyi osvity: pryvatna osvita v Ukrayini u 1991 – 1996 rokah = Higner education innovation and reform: Ukrainian private higner education 1991-1996. B 100 msbury, Nj, 96.61 c.
10. Yablonskij V.A. Vyscha osvita Ukrayiny na rubegi tysyacholit: Problemy globalizatsiyi ta internatsionalizatsiyi. - K., 1998. – 228 s.

Завальнюк О.В.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ ФЕНОМЕНУ СПОРТУ ЯК НАЙВАЖЛИВІШЕ ЯВИЩЕ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

У статті розглядаються питання, пов'язані з сучасним поглядом на філософське розуміння феномену спорту як найважливіше явище суспільного життя. Акцентується увага на тому, що у зв'язку з переходом на європейські стандарти вищої освіти, процес становлення нової системи освіти і виховання супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці. Розробка адекватної реальіям часу гуманітарної парадигми спортивного виховання потребує аналізу основних чинників та напрямів розвитку спорту в структурі сучасної культурно-освітньої життєдіяльності особистості.

Ключові слова: спорт, особистість, феномен, виховання, культура, освіта, діяльність, явище, суспільство.

Завальнюк Е. В. Современный взгляд на философское понимание феномена спорта как важнейшее явление общественной жизни. В статье рассматриваются вопросы, связанные с современным взглядом на философское понимание феномена спорта как важнейшее явление общественной жизни. Акцентируется внимание на том, что в связи с переходом на европейские стандарты высшего образования, процесс становления новой системы образования и воспитания сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике. Разработка адекватной реальіям времени гуманитарной парадигмы спортивного воспитания требует анализа основных факторов и направлений развития спорта в структуре современной культурно-образовательной жизнедеятельности личности.

Ключевые слова: спорт, личность, феномен, воспитание, культура, образование, деятельность, явление, общество.

Zavalniuk O. V. The modern view of philosophical understanding of the phenomenon of sport as a major phenomenon of social life. The article deals with questions concerning the modern view of the philosophical understanding of the phenomenon of sport as a major phenomenon of social life. Sport is an important institution socialization, forming her character, vision, value system. In modern society, sport is a multidimensional social and cultural phenomenon that strongly correlated with many fields of human activities, including the system of culture and education. After all, sport has considerable potential in shaping personality. However, practice shows that in reality this influence is rather contradictory consequences. Hence the need for comprehensive scientific researches facilities and the role of sport in culture and education system. However, this effect is not always a positive. Hence the great importance of sport in the education of youth. The attention that now is the establishment of a new system of education and training focused on Ukraine's entry into the educational space. This process is accompanied by significant changes in pedagogical theory and practice of the educational process. The necessity of implementing humanitarian paradigm of sports that promote maximum use of its educational potential and overcome the negative tendencies inherent in the development of modern sport. Development of adequate humanitarian realities of the time paradigm sports training needs analysis of the main factors and trends of sports in the structure of modern cultural and educational life of the individual.

Key words: sport, person, phenomenon, education, culture, education, activities, a phenomenon, society.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Спорт є важливим інститутом соціалізації людини, формуючи її характер, світогляд, систему цінностей. Водночас не завжди цей вплив має позитивний характер. Звідси впливає вагоме значення спорту у процесі виховання молоді. В даний час відбувається становлення нової системи освіти і виховання, орієнтованих на входження України у світовий освітній простір. Цей процес супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу. При цьому варто підкреслити необхідність впровадження гуманітарної парадигми розвитку спорту, що сприятиме максимальному використанню його виховного потенціалу та подоланню тих негативних тенденцій, що властиві розвитку сучасного спорту. Розробка адекватної реальіям часу гуманітарної парадигми спортивного виховання потребує аналізу основних чинників та напрямів розвитку спорту в структурі сучасної культурно-освітньої життєдіяльності особистості. Філософське розуміння феномену спорту як найважливішого явища суспільного життя визначило якісно новий рівень осмислення фізкультурно-спортивної практики, її роль у формуванні духовного та соціального здоров'я особистості. Людська тілесність як соціально-філософська проблема постійно викликала інтерес: яким чином тілесні сили розкриваються в житті та соціальному бутті людини, які взаємозв'язки тіла, душі та духу та чи існують межі їх розвитку. Дані питання набувають ще більшої актуальності на сьогоднішній час, в умовах динамічно та протирічливо функціонуючого сучасного суспільства, яке вступило в епоху інформаційної цивілізації [6]. У сучасному суспільстві спорт являє собою багатомірний соціокультурний феномен, що міцно взаємопов'язаний з багатьма сферами діяльності людини, в тому числі й з системою культури та освіти. Адже спорт володіє значним потенціалом у формуванні особистості. Проте, як свідчить практика, у реальному житті цей вплив має доволі суперечливі наслідки. Звідси впливає потреба у комплексному науковому дослідженні місця та ролі спорту у системі